

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

Obnovljena izdaja leto VI. št. 40 a (318 a)

Trst, 4. oktobra 1954

Cena 1lr 5

TOVARIŠEM IN VSEMU PREBIVALSTVU

IZJAVA KOMUNISTIČNE PARTIJE o razkosanju Svobodnega tržaškega ozemlja

Kljub soglasnemu odporu prebivalstva Svobodnega tržaškega ozemlja proti razkosanju so vlade atlantskih velesil ter rimska in beograjska vlada dosegle sporazum

Nihče izmed nas ne pozna še popolnega besedila sporazuma, zato ker je bil kot plod tajnih kupčiji, sklenjen za hrbtom Tržačanov in Istranov, prezirajoč pravice svobode in demokracije. Med temi je prva pravica narodov do samoodločbe, ki je bila v tem primeru grobo kršena, kljub temu, da so vsi Tržačani soglašali v zahtevi po plebiscitu, kateri so se pridružili tudi tisti, ki so se iz vse prej kot pa narodnih in demokratičnih nagibov v zadnjem trenutku sprijaznili z barantanjem.

Poudariti hočemo, da je rešitev, ki jo predvideva sporazum slabša od tiste, ki jo je predvidevala anglo-ameriška nota od 8. oktobra — katera je že določevala razkosanje Svobodnega ozemlja — ker potrjuje monstruozno delitev ozemlja miljske občine in obsoja na tisoče prebivalcev teh vasi, ki so prepuščeni Titu.

Za vlade, ki so ga podpisale in za one, ki so ga sprejeli, ima sporazum trajen značaj.

Začasnost ni ne za ene ne za druge nič drugega kot pretveza za slepitev žrtev, t. j. našega prebivalstva, in za špekuliranje v primernem trenutku s čustvi dveh sosednih narodov.

Kajti nihče ni tako blazen — čeprav so še na svetu blazneži, ki sanjajo o vojnih pustolovščinah — da bi mislil na priključitev cone B k Italiji ali pa cone A k Jugoslaviji brez oboroženega spopada.

Barantanje je torej izvršeno dejstvo. Vlade v Washingtonu, Londonu, Rimu in Beogradu so ga vsilile. Našemu prebivalstvu ne preostane drugo, kot da ga začasno sprejme in se enotno bori za to, da se v novem položaju ustvari mir in da se z njim vrnejo demokratične svoboščine in nacionalne pravice, ki so bile teptane po tujem okupatorju.

S tem našim zadržanjem nočemo niti zdaleka reči, da mora prenehati borba za združitev našega Ozemlja. Nasprotno, danes se moramo holj kot kdaj prej boriti za to združitev, do česar pa prav gotovo ne bo prišlo z neposrednim pogajanjem med dvema prizadetima vladama, temveč le, če homo v krajevnem in mednarodnem merilu, v Italiji in v Jugoslaviji zahtevali uveljavitev mirovne pogodbe, ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja, ali pa, če bo našemu prebivalstvu dana možnost, da v režimu demokracije in svobode izrazi svojo voljo s plebiscitom, ali pa potom mednarodne konference, podobne oni, ki je bila nedavno v Ženevi, katere pa bi se udeležili ne le predstavniki Italije in Jugoslavije, temveč tudi predstavniki našega prebivalstva.

Mi smo kljub vsemu zadovoljni, da odhajajo z našega Ozemlja anglo-ameriške okupacijske čete in vojaške oblasti, s katerimi nismo nikoli imeli

nobenega stika. Z italijanskimi oblastmi nameravamo urediti odnose, katerih značaj je odvisen od njihovega obnašanja do tukajšnjega prebivalstva, do naših gospodarskih, političnih in nacionalnih vprašanj, do demokratskega gibanja.

Borili se bomo ob podpori italijanskega demokratičnega in naprednega gibanja proti vsaki samovolji in pristranosti. Vztrajali bomo na značaju začasnosti položaja in zahtevali, naj se ne prepusti cona B svoji tragični usodi.

Borili se bomo za sporazum med upravama obeh con, ki naj zagotovi trajno odprtje obmejnih blokov in za svoboden prehod za ljudi in za blagovni promet. Borili se bomo za vzpostavitev demokratičnih svoboščin in nacionalnih pravic v obeh conah, zlasti za svobodo zborovanja, manifestiranja, organizacije in tiska, za ustanovitev takih pogojev, ki bodo omogočili v katerem koli trenutku ljudski plebiscit.

Borili se bomo za obrambo naše industrije, naše luke, trgovine in obrtništva, zlasti pa za zaščito delavcev, kmetov, uradnikov, ki so že itak tako prizadeti zaradi gospodarske krize.

V tem trenutku smatramo za dolžnost, da se obrnemo do demokratov cone A in da jim rečemo: «Ostanite združeni, utrdite svojo enotnost, borite se združeni za svojo blaginjo, izločite provokatorje, zagrizence, podpihvalce in nasilnike! Poslušajte glas komunistov, ki vas roti, da nadaljujete z zaupanjem borbo za bodočnost Trsta in Ozemlja!»

Prebivalcem miljskih vasi, ki jih zločinski sporazum tako živo zadeva v njih življenjske interese in želje, ponovno potrjujemo, da smo danes bolj kot kdaj koli blizu njih in jim zagotavljamo svojo bratsko solidarnost in vso svojo pomoč, obvezujoč se, da bomo nadaljevali borbo, ki smo jo skupno z njimi začeli, za združitev obeh con.

Istranom pa kličemo: «Ne obupajte! Zavedajte se, da je bodočnost v vaših rokah in ne v rokah tistih, ki so podpisali in sprejeli barantanje. Pridružite se Tržačanom v borbi za združitev obeh con!»

Naj gre naš bratski in pristrčni pozdrav italijanskemu ljudstvu, njegovemu delavskemu razredu, ljudskim strankam, komunistični in socialistični, veliki Splošni italijanski delavski zvezi (CGIL).

Prisrčno pozdravljamo tudi v tem trenutku jugoslovanske narode, delovne ljudi in demokrate, komuniste v borbi proti titovski tiraniji, za mir, svobodo in napredek!

Zavedamo se, da nas čakajo težki trenutki in da bodo nacionalistični in titovski spletakarji še nadalje delovali z razdvajanjem in obrekovanjem. Toda naše ljudstvo je prekaljeno za borbo in bo znalo — tega se v polni meri zavedamo — postaviti jez za zaustavitev nacionalizma, ki se prav tu prikazuje v svojih najgrših oblikah.

Enotnost vseh gibanj, ki jih navdihujejo načela demokracije, vseh mož in žena, ki so dobre volje, vseh Slovencev, Hrvatov in Italijanov, ki hočejo mirno sožitje, blaginjo in mir, bo najboljši branik proti nacionalističnim poskusom.

Tržačani, Istrani! Slovani in Italijani!

Enotno nadaljujmo borbo za združitev obeh con, za uveljavitev mirovne pogodbe, za plebiscit!

**Živelo bratstvo med narodi!
Živel mir!**

**Centralni komite Komunistične partije
Svobodnega tržaškega ozemlja**